

KOMEETANTIENTEN YMPÄRISTÖN LUONTOSelvITYKSEN TÄYDENNYS

Kempeleen kunta

macon

Sisällys

1	Tausta ja tavoite _____	3
2	Menetelmät _____	5
3	Selvityksen tulokset _____	7
4	Yhteenveto ja suositukset _____	10
	Lähteet _____	11

1 Tausta ja tavoite

Kempeleen kunnassa on tullut 2023 vireille Komeetantien ympäristön asemakaavahanke ja rautatiealueiden tarkistushanke. Komeetantien ympäristön asemakaavan tavoitteena on laajentaa olemassa olevia yritys- ja asuinalueita Taajaman osayleiskaava 2040 mukaisesti. Rautatiealueiden tarkistuksella pyritään varmistamaan Liminka-Oulu kaksoisraidehankkeen tilantarve ja tieyhteystarpeet, sekä tarkastelemaan rautatien itäpuolen kehittämistä.

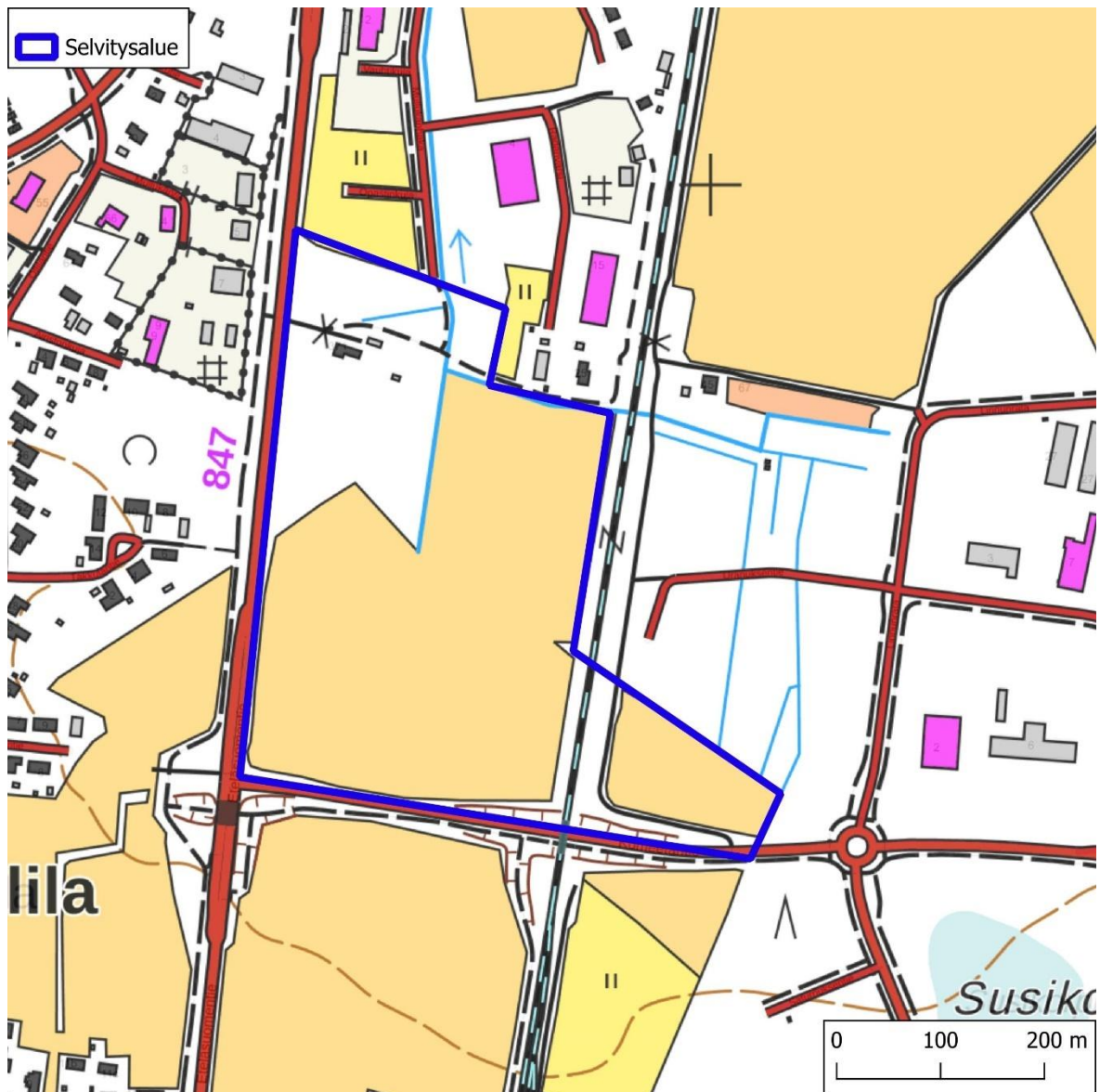
Hankkeessa mukana olevat alueet sisältävät asemakaavoitettua ja asemakaavoittamatonta aluetta, maatalousalueita ja vajaasti toteutuneita asemakaavakortteleita. Alueiden kokonaispinta-ala on noin 50 hehtaaria. Tämän selvityksen tarkoituksena oli täydentää vuonna 2024 tehtyjä luontoselvityksiä oikea-aikaisella viitasammakkokartoituksella vuonna 2025. Lisäselvitys on tehty kuvaan 1 rajatun alueen laajuudelta. Tässä raportissa on esitetty vuonna 2025 tehdyn kartoituksen menetelmät, tulokset ja johtopäätökset. Selvityksen on Kempeleen kunnan toimeksiannosta laatinut Macon Oy.

Työstä vastaavat henkilöt

Raportin laatija: Iida Ojala, LuK Oulun yliopisto (biologia).

Raportin tarkastajat: Johanna Alakerttula, FM (biologia), KTM.

Kartoituksen tekijä: Iida Ojala, LuK Oulun yliopisto (biologia).

Kuva 1. Selvitysalue, jolle viitasammakon lisäselvitys tehtiin (Maastokartta: Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelu (WMTS), 2025).

2 Menetelmät

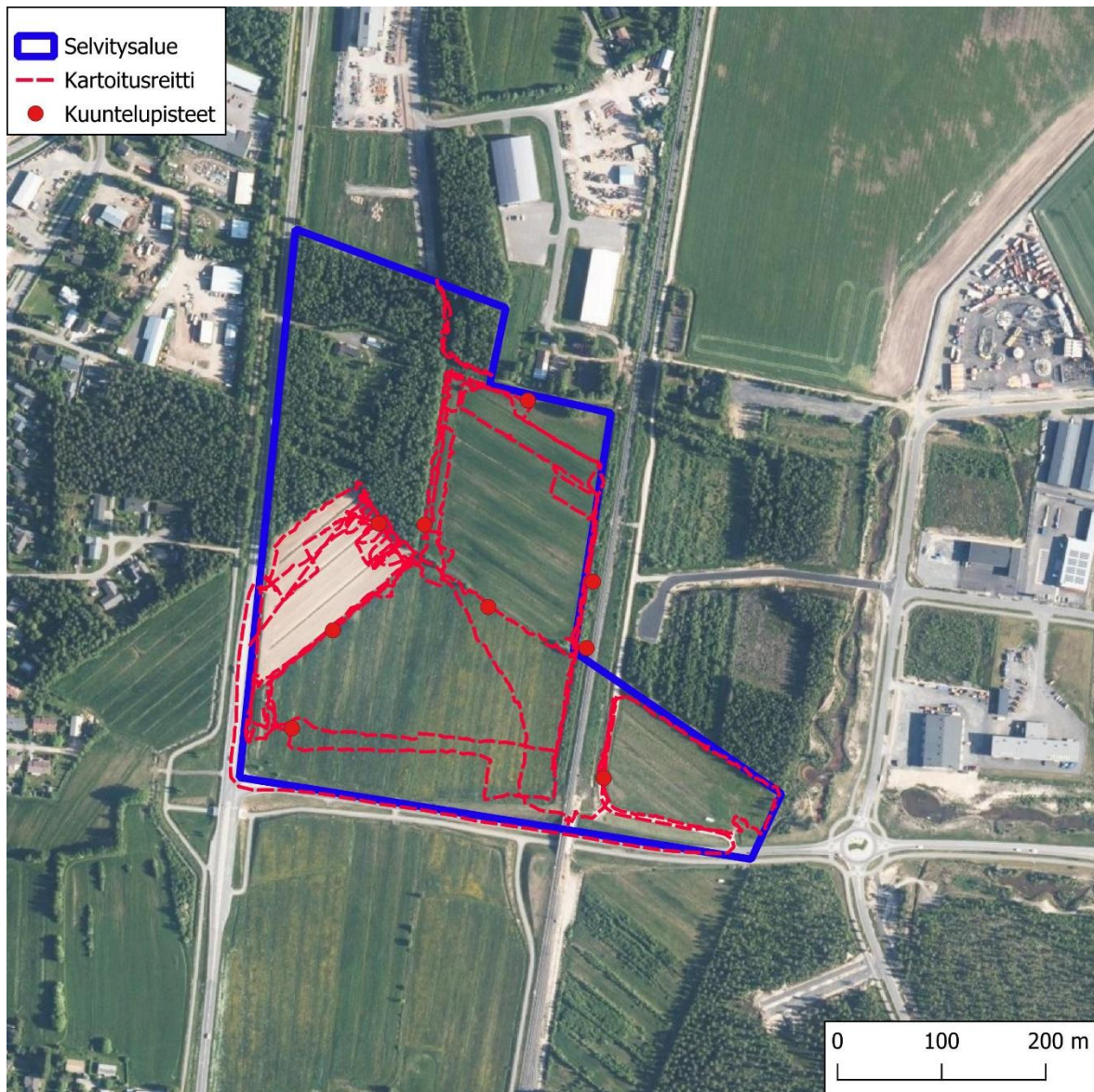
Viitasammakon ekologia ja kartoittaminen

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on koko maassa rauhoitettu ja kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin. Suomessa laji on luokiteltu elinvoimaiseksi (Hyvärinen ym. 2019). Luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Viitasammakon päälevinneisyysalue on Etelä- ja Keski-Suomessa, mutta havaintoja on lähes koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta. Viitasammakon elinympäristöjä ovat suot, vesistöjen rannat ja erilaiset pienvedet, kuten lammikot, ojat, kosteikot tai rantaluhdat. Laji elää sekä vesi- että maaympäristössä, ja liikkuu niiden välillä. Viitasammakon elinympäristöjä uhkaavat maa- ja vesirakentaminen, soiden ja lammikoiden ojitus sekä maaperän ja vesistöjen happamoituminen ja kemikalisoituminen (Saarikivi, 2017). Viitasammakkokartoitus tehdään huhti-toukokuussa lisääntymisaikana, jolloin laji on helpoimmin havaittavissa soidinäänien perusteella. Soidinääni on lajityypillistä haukuntaa tai pulputusta. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan. Lisääntymisalueita ovat lisääntymisreviirit, kutupaikat ja nuijapäiden elinalueet (Saarikivi, 2017). Kartoitus kohdistetaan potentiaalisiiin pienvesiin. Kartoitus tehdään kävelemällä ja sen aikana pysähdytään säännöllisesti kuuntelemaan mahdollista soidinääntä. Viitasammakot ovat arkoja ja usein ihmisen havaittuaan lopettavat ääntelyn. Tämän vuoksi kuuntelupaikalla viivytään useamman minuutin ajan havaintojen varmistamiseksi ja yksilöiden laskemiseksi. Saarikiven (2017) mukaan viitasammakot ovat kutuaikanaan äänessä pitkin päivää, etenkin auringonpaisteessa, mutta iltaisin vähempi taustamelu voi helpottaa kartoitusta. Toukokuun 2025 maastokäynneillä selvitysalue kartoitettiin jalan, ja viitasammakon soidinääntä kuunneltiin säännöllisin välimatkoin. Kartoitusreitti ja kuuntelupisteet on esitetty kuvassa 2.

Kartoitusajankohdat ja kartoitusolosuhteet

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynnit kolmena iltana. Alueen välittömässä läheisyydessä kulkevat liikennöity tie sekä rautatie. Maastokäynnit ajoitettiin ilta- ja yöaikaan, jolloin liikennettä on vähemmän ja äänihavaintojen teko on täten todennäköisempää. Ensimmäinen käynti tehtiin 7.5.2025 klo 20.45—22.45. Kartoituksen aikana lämpötila laski + 4 asteesta + 2 asteeseen, sää oli puolipilvinen, ei tuulta. Toinen käynti tehtiin 13.5.2025 klo 22—23.40. Kartoituksen aikana lämpötila laski + 10 asteesta + 8 asteeseen, sää oli pilvinen.

Kolmas käynti tehtiin 19.5.2025 klo 21.40—23.15. Lämpötila oli + 10 astetta, sää oli puolipilvinen.

Kuva 2. Kartoitusreitti ja kuuntelupisteet (Ortokuva: Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelu (WMTS), 2025).

3 Selvityksen tulokset

Alue kierrettiin potentiaalisiksi katsottujen alueiden, eli ojien ja kosteimpien kohtien, osalta kauttaaltaan. Alueen ojat olivat suurelta osin kuivia tai vähävetisiä (kuva 3).

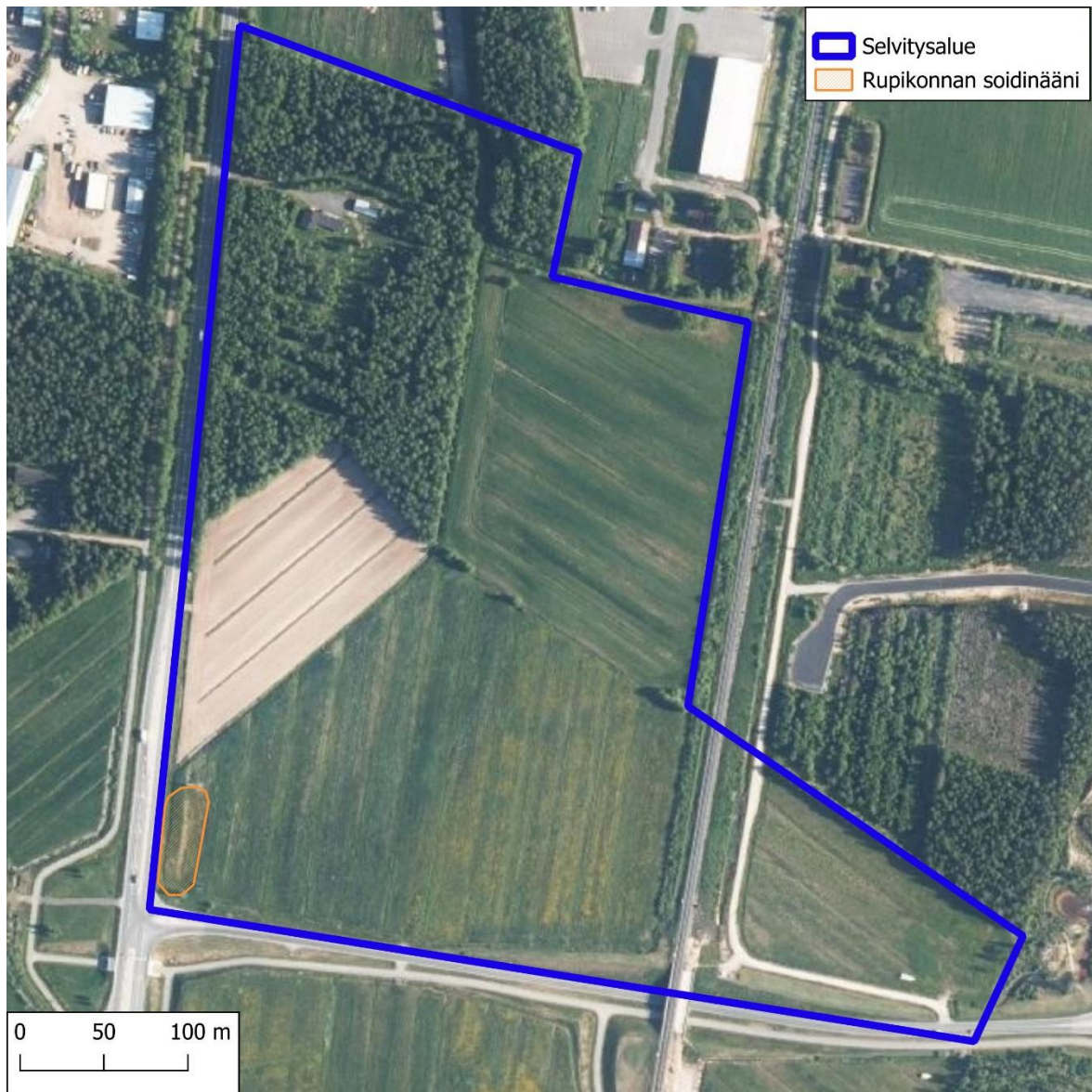
Alueella pysähdyttiin säännöllisesti kuuntelemaan mahdollista sammakoiden soidinääntä. Alueella ei kuultu viitasammakon soidinääntä. Selvitysalueelle tehtyjen maastokäyntien perusteella alue ei ole viitasammakon lisääntymisaluetta. Myöskään ruskosammakon soidinääntä ei havaittu.

Kuva 3. Suuri osa alueen ojista oli kuivia tai vähävetisiä. Kuvattu toukokuussa 2025.

Alueen lounaiskulmasta havaittiin pellon kosteammasta kohdasta hyvin pieniä nuijapäitä ja samalta alueelta kuultiin rupikonnien soidinääni eli alue soveltuu rupikonnien lisääntymispaikaksi (kuvat 4 & 5).

Selvitysalueen muissa ojissa ei havaittu kutua eikä nuijapäitä.

Kuva 4. Selvitysalueen lounaiskulmassa pellon kosteammalla alueella kuultiin rupikonnien soidinääni (Ortokuva: Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelu (WMTS), 2025).

Kuva 5. Alue, jolla havaittiin nuijapäitä ja kuultiin rupikonnan soidin.

4 Yhteenveto ja suositukset

Selvityksen perusteella kuvaan 1 rajattu selvitysalue ei ole viitasammakon lisääntymisympäristöä. Gustafssonien (2023) mukaan viitasammakko elää yleensä esimerkiksi kosteilla niityillä tai soilla, ja laji suosii usein kosteampaa ympäristöä kuin esimerkiksi tavallinen sammakko. Maastokäyntien perusteella suuri osa alueen ojista olivat kuivia tai hyvin vähävetisiä, ja eivät täten sovellu viitasammakon lisääntymisympäristöksi. Selvitysalueen kosteammiltakaan alueilta ei tehty lajin esiintymiseen viittaavia havaintoja. Suomen lajitietokeskukseen toukokuussa 2025 kirjatut viitasammakon soidinhavainnot Kempeleessä ja lähikunnissa tukevat tämän viitasammakkoselvityksen maastokäyntien oikea-aikaisuutta. Selvitysalueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole aiempia viitasammakkohavaintoja.

Selvitysalueen lounaiskulmasta kuultiin rupikonnän soidinääni, ja samalta alueelta havaittiin nuijapäitä. Rupikonna on luonnonsuojelulain (LSL 2023/9) nojalla rauhoitettu, mutta ei kuulu erityisesti suojeltaviin lajeihin. Gustafssonien (2023) mukaan rupikonna hyväksyy elinympäristökseen hyvinkin monenlaiset ympäristöt, kunhan niissä esiintyy vähän vettä. Alueilla, joilta soidinhavaintoja tehdään, suositellaan yleisesti vesitalous säilytettävän ennallaan, mutta tässä selvityksessä havaintopaikan vesimäärä riippuu mitä todennäköisimmin lumien sulamisvesien kertymisestä peltoalueelle eikä vesimäärä ole todennäköisesti joka vuosi vakio.

Lähteet

Lainsäädäntö

Luonnonsuojelulaki (9/2023)

Luontodirektiivi (1992/43/ETY)

Kartta-aineistot

Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelu (WMTS). 2025. Ortokuva. Maastokartta.

Muut

Gustafsson J. & N. 2004–2024. Suomen sammakkoeläimet ja matelijat.

Hyvärinen, E. ym. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus Punainen kirja 2019.

Ympäristöministeriö. Suomen ympäristökeskus.

Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842) – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90–95. Suomen ympäristö 1/2017.